

VÄL VALDA ORD (Hur vårt språk påverkar barns lärande)

Författare **Peter H Johnston**, 2012

Boken bygger på mångårig forskning om hur man som lärare kan använda språket som medel för att skapa inlärningsmiljöer som är stimulerande och trygga för god läsutveckling. Med konkreta exempel från framgångsrik läsundervisning, belyser författaren olika konsekvenser av lärares förmåga att använda språket.

När en förälder kommunicerar med sin lilla baby, skapar hon någonting meningsfullt av det som bebisen säger, trots att det inte är särskilt mycket att arbeta med. Hen tolkar barnets sociala intentioner och behandlar det som en medveten, kännande samtalspartner och lägger därmed grunden till framtida social interaktion. På samma sätt måste läraren tolka det som barnen säger och gör i klassrummet, menar författaren. Hur man gör det på berättar något om "vad gör vi här", "vilka vi är", "hur vi förhåller oss till varandra" och hur vi förhåller oss till det vi studerar.

Om vår huvudsakliga kommunikation med barn består i att ställa frågor kan vi inte undgå att bli en sådan som ställer frågor och att positionera barnen som sådana som svarar på frågor. (s 19)

Johnston menar att bara bli instruerad och hur man ska genomföra en uppgift ger en helt annan känsla än att lyckas lista ut en sak på egen hand. Om man framgångsrikt lyckas lista saker, så skapar man en person som faktiskt listar ut saker, vilket tillför en annan berättelse om vad man kan och vem man är.

I kapitlet Tal är Handling, beskriver Johnston språket som både beskrivande och konstituerande:

Att tala om läsningen som "arbete" får andra konsekvenser än om man refererar till den som "nöje". Om man talar om för barnen att det blir fria aktiviteter, "men först måste vi bli klara med läsningen", ger man läsningen en dålig ställning enbart genom att använda ordet "måste". (s 23)

Om lärare utser elever till klassens poeter, kan utnämningen få barnen att utforska möjligheten att skriva mer egna dikter. Läraren spelar en stor roll för hur hen tolkar sitt lärande, sitt läsande, sin omgivning och sig själv.

Peter Johnston har lyckats skriva en lättfattlig och givande bok om det största och kanske känsligaste instrument, som läraren har att tillgå i sitt möte med sina barn/elever, nämligen språket. Genom att få barnen att "växa in i det intellektuella liv som omger dem" (Vygotskij) och förstå att detta i grunden är socialt, väver han ihop två viktiga förutsättningar för en god inlärningsmiljö, som båda ger elever förutsättning för att bli en god kommunikativ och demokratisk person.

En mycket intressant och givande bok med tydliga exempel från lärsituationer!

Agneta Bäck-Lilja